

gemeenschap met dienzelven Heiland tegen-
gaat, en dat de zorge, hoe op betere pa-
den, hoe tot betering en heiliging en ver-
dieping des levens te komen, van uw angst
hart op dienzelven Heiland overgaat. Zoo
lost beide, met het oog op het verleden,
en met het oog op de toekomst, alle vraag
en alle angstige zorge, zich op in de eene,
machtige levensvraag, of *ge Jezus eigen
zijt*, en alzoo den eenigen troost beide in
leven en sterven, zijt deelachtig geworden.
Er kan daarom nog wel kommer en be-
klendheid over uw verlegenheden in dit
aardsche leven zijn. Sommiger deel in dit
aardsche leven is zoo hard en zoo pijnlijk.
Maar toch ook daaronder bezwijkt het hart
niet, en als we onder den indruk van Jezus'
machtig woord, weer op de lieden des
velds hebben gezien, die groeien en bloeien,
en op de vogelen des hemels, die noch
zaaien noch maaien, dan glijdt de ziel on-
gemerkt in dat heilige spoor over, om ook
op den oudejaarsavond, eerst en eeniglijk
het Koninkrijk onzes Gods te beoelven, we-
tende dat al wat ons waarlijk van noode
is, ons dan vanzelf in den schoot wordt
geworpen. We staan dan niet meer onder,
maar boven de wereld, één als we nu weten
niet hem, die eenmaal in den jongsten dag
dat: *Het is geschied* voor het laatste zal uit-
roepen, en nadat alle dingen der wereld ge-
schied zijn, ook voor ons zijn eeuwige zalig
Koninkrijk zal ontsluiten.

En nu, het is niet meer in breeden kring,
dat op den avond van oudejaar deze Chris-
telijke vertroosting de harten verkwikt. De
getrouwen zijn weinigen geworden, en zelfs
in veel Christelijke families is het echte
zout des Evangelies smakeloos geworden.
Laat daarom zij, die door Gods wondere
genade nog bij de Bron van eeuwige ver-
troosting mochten stand houden, met te
klarder besef, met te inniger gevoel, met
te teederder dank deze lieftde Gods in de
gemeenschap met Immanuel genieten, o,
schenke Hij, in wiens hand ons aller leven
blijft, hun en hun huisgezin ook op dezen
oudejaarsavond den voorsmaak van die ruste,
die er overblijft voor het volk van God!

„In geest en waarheid.”

[NIEUWEJAAR.]

God is een geest, en die Hem
aanbidden, moeten Hem aan-
bidden in geest en waarheid.
Joh. 4:24.

Een nieuw jaar in te treden is op zichzelf
iets heerlijks. Het is uit de enge haven weer
den volten oceaan invaren. Ruimte, eindeloze
ruimte voor ons. Rekenen van maanden, en
weken, en dagen zonder tal, die voor ons uit
liggen. En dat ruime uitzicht ontsluit hoop en
stent blijmoedigheid. Zelfs de zwaarst tellende
heeft een gevoel, of hem met nieuwejaar een
wicht van de schouders glijdt. Het kan nu althans
beter worden. Dat vorige jaar ging het nu een-
maal niet. De daarin geleden schade viel niet
meer in te halen. Maar thans opent zich een
nieuwe rekening, en het is of aller energie zich
saamt, om die nieuwe rekening een goede te
doen zijn.

De geldelijke rekening blijve daarbij voor het
oogenblik rusten. Voor wie op credit geleefd
heeft, is nieuwejaar het begin van den goudstroom.
Maar voor wie op credit geleefd heeft, is dat
zelfde nieuwejaar maar al te dikwijls het begin
van benauwdheden, die soms, als het jaar om
is, nog niet van den hals zijn geworpen. In dat
opzicht zijn de gewaarwordingen dus tegenover-
gesteld; en daarom zij liever op een andere
rekening het oog gevestigd, op de rekening die
ge met uzelfen heeft.

Het is wel zoo, dat lang niet ieder rekening
met zichzelf houdt, zoodaer is ook slordige
kleine neringdoenden zijn, en niet minder slo-
dige huisvaders, die geen boek houden. Menschen
die voor zichzelf of voor hun zaken leven,
dacht zonder *leven te leven*. Maar ons blaad bereikt
denken toch niet; en wie ons zijn oer leent,
rekent met dat zijn innerlijk bestaan wel ter-
dege. De één nauwkeuriger, de ander opper-
vlakkiger, het zij zoo. Maar onder ons Calvi-
nistisch volk is nog ernst genoeg om zijn dagen
en zijn jaren voor het minst alzo te willen
tellen, dat we een wijzer hart bekommen.

En met het oog op die *geestelijke* rekening
nu, die we met onszelfen hebben, brengt het
nieuwe jaar aan elk onzer een ontsnappend, een
verruimend vooruitzicht.

Het is of onze Vader in de hemelen ons in
heilige stilte toelustert: Ook in dit nu afge-
loopen jaar werd weer zooveel door u bedor-
ven, mijn kind, *begin nog eenmaal, en maak het
beter!*

En bij alle nieuwe poging loo, en uiterland
veler belangen uiteen. Er zijn er die nog buiten
het Koninkrijk staan, ook al kwamen ze meer dan
eens dat Koninkrijk *zoo nabij*. Er zijn er andere,
die wel hun ziel aan Jezus overgaven en
het volzigt gevoel van verlossing kennen, maar
zich teleurgesteld zien, dat de inwonende zonde,
die ze dachten dat overwonnen zou zijn, nog
zoo hard kan aanhouden. Er zijn er weer an-
deren, die eerst na hun toebrenging tot Jezus
ontwaarden, dat er wel waarlijk Satanische ver-
zoeken zijn, en dat Satan daarbij ook op hen
het oog sloeg. Weer anderen worstelen met die
ingewortelde neigingen van hun karakter, die ze
maar niet kunnen omzetten, dat het een trek uit
Jezus' beeld worde. En zoo konden we de velerlei
zielsnooden nog veel verder ontleiden, vooral in
hun toepassing op de praktijk van het leven;
maar dit alles loopt te ver uiteen, om voor
allen saam bespreken te worden.

Een ding daarentegen is er, dat aan al Gods
kinderen als een nood der zielen op het hart
weegt, en dat is: het in geest en waarheid, of
zij het korter nog gezegd, *het in waarheid wezen
en doen van zoet en gelieven, betuigen en schijnen
te zijn en uit te richten.*

Aan opzettelijke huichelaars denken we daarbij
voor het oogenblik niet. Menschen die opzett-
lijk zich vroom voordoen, al weten ze dat ze het
niet zijn, en al willen ze het niet zijn, vindt
ge al minder. Vroeger zat daar voordeel in,
thans brengt het vroom zijn gemeenlijk meer
amaal en schande, dan eer en voordeel. En
juist die keer in den stand der zaken, heeft

het geslacht der bestudeerde huichelaars in het
oog loopend doen kunnen.
Neen, met de vraag: *Ben ik, doe ik in
waarheid, wat ik bedoel te zijn en te doen?*
staan we voor die pijnlijke worsteling, die elk
ernstig gestemd kind van God van nabij en uit
eigen ervaring kent; voor dat er naar grijpen
of we in ons geloof, in onze goede werken, in
onze aanbidding, met heel ons hart en met heel
onze ziel en met al onze krachten in mochten
zijn, en dat telkens weer teleurgesteld uitkomen,
als we merken, hoe zelfs het heiligste vaak voor
zoo een aanmerkelijk deel *buiten ons omgaat*.
Bij Jezus is het altijd heel en nooit half.
Bij Jezus is het onveranderlijk: Weest dan gij-
lieden *ruimtelijk*, gelijk uw Vader in de hemelen
volmaakt is.

Heel uw ziel, heel uw verstand, heel uw hart,
al uw krachten.
Verkoop al wat ge hebt, of ge kunt mijn
discipel niet zijn.

Die mijnen Vader aanbidden wil, die moet
aanbidden in geest en in waarheid.

En toch daaraan juist gevoelen we onszel-
ven zoo dikwijls ontkomen; en wat nog het
bangste is, juist in dat opzicht laten onze beste
en heiligste oogenblikken ons zoo pijnlijk on-
voldaan.

Misleid uzelfen toch niet.
In den regel is ons bidden voor, o, zulk een
aanmerkelijk deel, we zeggen niet gedachteloos,
maar dan toch half onnadenkend stamelen. Tel-
kens beproeven we weer, er den ernst van ons
hart op te zetten, maar is het niet al veel, zoo
we voor het minst een zeer kleine innerlijke
ontroering ontwaart, en zeer even onze ziel tot
onzen God opgeheven hebben? En die enkele
malen, dat er waarlijk gloed en vloed in onze
gemeenschap met het Eeuwige Wezen mocht
komen, en er liefde gesmaakt, en kracht uit
den Hoogen werd ingedronken, wie gevoelde dan
niet, dat het zelfs dan weer afbrak, eer het
nog recht en vol in onze ziel doorschoot; en wie
kende zelfs in zulke oogenblikken de bange
vraag niet, of het dan al inbeelding en gevoels-
opwinding, of wel waarlijk Goddelijke zielsreali-
teit voor den Heilige was geweest?

En dat juist is het beklemmende. Een zondaar,
zelfs als het licht des heils in zijn ziel is op-
gegaan, blijft zulk een verzondigd wezen, dat
hij altoos in onwaarheden verstrikt zit, en ten
slotte zelf nauwelijks uit kan maken, of wat hij
doorleefde *waarheid*, en *werkelijkheid*, dan wel
opwinding en schijngevoel was.

Heb ik God lief? En altoos weer merk ik,
hoe mijn liefde voor God wil uitloopen op wel-
lust in wat God aan mij, aan mijn ziel, en voor
mijn toekomst waarborgt. Wat is mijn liefde
voor wie om mij zijn? Noem het een u geven,
een u toewijden, maar staat ook hier niet tegen
elk *geven* een *ontvangen* over, en waar ligt dan
voor mijn hart de zekerheid, dat mijn *hebben*
waarlijk *minnen* is?

Ik geloof, maar geloof ik in waarheid? Of
waar is de zedelijke macht, waarmee ge den
inhoud van uw geloof als *zeker* voor u stelt, en
die uzelfen zeker maakt, dat ge dien inhoud
beant als *eigen goed*? Telkens voelt ge het u ont-
glippen. Dan komt het weer nader, en dan wijkt
het weer verder van u. En de vraag, hoeveel
waarheid er in uw geloof, en in uw *gevoelen*,
beide schuilt, slaat telkens weer in twijfelzucht
op uw hart terug.

Zoo is het met uw aanblijven, zoo is het met
uw weldoen, zoo is het met alles. Ge doet het,
ge leert er in, ge bedoelt het wezenlijk alzo in
uw leven te doen bestaan, maar het is zoo we-
nig diep, schier geen wortel heeft het in uw
wezen, en zelfs ook als het uit uw hartbelloof
komt, sluipst nog soms de twijfel in u, of het
niet u aangepaast en uzelfen diets gemaakt,
en dus ingebeeld is.

Zoo was het in de jaren die achter u liggen.
Niet in de jaren van uw luchthartigheid, want
toen dacht ge er niet aan, om waarheid van
schijn te onderscheiden. Maar zoo was het wel
in de jaren, dat ge althans bedoeld hebt, voor
God te leven, en steeds onvoldaan in en over
uzelfen bleef.

En wat is nu uw standpunt?
Zult ge nu zeggen: Zoo was het, maar thans
zal ik in alles waar zijn, in het jaar dat nu
komt over allen schijn triomfeeren?
o, Mijn broeder, mijn zuster, zeg dat niet,
want van tweeën één, dan zoudt ge of nog bit-
terder teleurgesteld uitkomen, of, gelijk zooveel
ingebelde heiligen, eerst in waarheid kind van
den schijn en een gebroeders van inbeddingen
wezen.

Neen, open veel liever het oog voor de wer-
kelijkheid, en zie het in, dat dit de naderking
van den vloek, de naderking van de zonde is,
en dat zoolang in onzen dood niet *alle* zonde
is afgesneden, dat bange gevoel van in ons ge-
loof, in onze liefde, in onze aanbidding niet
waarlijk, nooit geheel, niet *diep* tot op den bod-
em in te leven, en zelfs dan nog als God ons
diepe genieting gunt, gekweld te worden door
zelfaanklaarheid, en onzekerheden, het lot is dat
we niet kunnen ontgaan, en dat eerst in de ewi-
gheid van ons zal worden genomen.

Het rolle inleven en inzinken in wat we zijn
en doen, zoodat het in al zijn omvang, in al
zijn lengte en breedte, voluit waarheid en niets
dan waarheid voor ons is geworden, dat brengt
u ook dit jaar niet, of het moet het jaar van
u, *heengaan tot den Vader* zijn.

Maar wat dit jaar *van uw kan*, en door Gods
genade u *wil* brengen, het is het meer tot ruste
komen in die slingeren, en daardoor nieuwen
moed vatten, om meer en beter dan dusver in
onsterfelijkheid voor uw God te staan.

De Schrift zegt u, dat er oogenblikken zijn,
dat wij niet weten te bidden gelijk het behoort.
Dat is dat slingeren tusschen *schijn en wezen*.
Maar de Schrift zegt u ook, dat Gods kind
bij dat dobben en slingeren niet aan zichzelf
is overgelaten.

Er is een *Innemen* in zijn hart, de Heilige Geest,
die bidt dan voor hem vol in diep en rijk, en
God, die het hart doorzoekt, weet welke de
mening des Geestes zij.

En dat wijt u den weg, die van nu aan moet
betreden worden.

Gaat ge dit jaar *alleen* in, op uzelfen, met
uw geloof, en uw liefde, en uw gebed, dan moet
het de oude rekening blijven.

Maar zoekt ge den Heiligen Geest van God,
in stede van dien te *bedrogen*, en worden de
ritsingen van zijn heilige inwooning ook in u
ontwaard, dan geen nood, want al blijft het ook
in u dan de oude twijfel, die Geest geeft u
dan het *onderhand* en in dat *onderhand* de
ruste voor uw hart.

Amsterdam, 30 Dec. 1898.

Herleving van het Calvinisme in Engeland.

In het maandschrift van Dr. D. Burford
Hooke, genaamd *the Evangelical Magazine*, en
uitgegeven te Londen bij Elliot Stock,
kwam onlangs een zeer interessant, zij het ook
kort, artikel over het Calvinisme voor van
de hand van Dr. C. Silvester Horne, wo-
nende 9 Camdenhillgarden, Kensington, Lon-
don, W., dat aan onze lezers niet mag ont-
houden worden. Het was van dezen inhoud:

EEN VERJONGD CALVINISME.

Het moet openhartig worden erkend, dat
het in deze laatste tijden met den invloed
van Johannes Calvin treurig gesteld is. Wie
zich herinnert hoe groot zijn gezag enige
generaties vroeger in de Protestantische ker-
ken was en zijn invloed van toen vergelijkt
met de positie, die hij heden ten dage in-
neemt, gevoelt voor hem dat soort mede-
lijden, dat wij verschuldigd zijn aan een
ontroetend koning. Hij, die over het beste
deel van Europa een onbetwisten schepter
zwaaid, is nu het algemeene voorwerp van
vijandige aanvallen in kerk en vergaderzaal
en „zelfs geen geringe, die hem eerbied be-
wijst.” Iedere baardeloze student onder
ons kan een steen op hem werpen zonder
vrees, dat de menigte er tegen opkomt. In
zeker zin schijnt het theologisch gewaad,
dat hij weefde, niet meer te passen voor de
kinderen onzes tijds. Het is met den steek
en de neepjesmuts uit de mode geraakt.
Hier en daar is het kleed bepaald verster-
kt; en hoevel het door een paar bewon-
delaars van snit en stijl is versterkt, kunnen
wij, als wij goed kijken, de lapjes zien, en
dit op zichzelf is reeds een beleediging voor
het gewaad. Of nu de zware plooiën te wij-
den zijn voor onze geslonken ledematen of dat
onze ledematen te sterk zijn uitgegroeid
voor het eenmaal passende gewaad, wil ik
nu niet beslissen. Een feit is het, dat men
zelden of ooit iets goeds hoort zeggen van
den grooten Johannes Calvin. En als hij te
weten kon komen, dat zijn deugden in onze
eeww hoofdzakelijk zijn bezongen door Mark
Pattison en John Morley, is het zeer de
vraag of hij met het compliment wel zoo
zoo ingenomen zijn als het behoorde.

In Genève, zijn eigen stad, is hij een
profeet zonder eere. Ik besteedde er zelf
enige uren om in alle platwinkels naar
zijn portret te zoeken. Vele winkeliers schen-
ken nooit van hem gehoord te hebben en
alle verzekerden mij, dat niemand ooit
naar zijn portret vroeg.

Dat van Rousseau hing overal tusschen
de schitterende rijen beroemde staatslieden
en kunstenaars onzer eeuw; maar de groot-
ste zoon van Genève scheen niemand meer
belang in te boezemen. Ik weet niet genoeg
van het godsdienstig leven te Genève om
te kunnen beoordeelen of het Calvinisme er
evenzoo dood is als Calvin, wel is men ge-
neigd uit deze totale negatie van den theo-
loog te concluderen tot een totale verduis-
tering van de theologie.

Voor zoover ik oordeelen kan, schijnt
het mij toe, dat in Engeland het verval
van het Calvinisme niet zo absoluut is ge-
weest. Heeden ten dage is het gebannen uit
iedere vesten en het schijnt gedoemd om son-
der eere te sterven in de laatste gracht —
of eigenlijk in twee grachten: de Korte
Catechismus en de Artikelen van de Church
of England. Ik heb gehoord dat er onlangs
ter eere van den Korten Catechismus een
maaltijd is gegeven en redevoeringen zijn
gehouden, waaruit blijkt, dat menschen
er toe kunnen overgaan een feestmaal te
geven ter eere van een verloren zaak, met
groot gevaar vervolgens hun eigen woorden
eveneens te moeten opeten. En wat betreft
de Artikelen van de Church of England, ik
ben er volkomen zeker van, dat ieder na-
denkend predikant, op de vraag of hij wer-
kelijk geloof, wat zijn kerk in het zeventi-
ende Artikel over voorbeschikking en ver-
kiezing belijdt, meenen zou, dat men hem
voor den gek hield. Als het Calvinisme be-
graven moest worden, is het zeker met eere,
en men zou zeggen, terdege begraven in
deze documenten, met menige eerbiedwaar-
dige en naar wij vertrouwen, nu door de
wormen opgegeten, actestukken. En bijna
iedereen heeft goedgevonden op zijn graf
te schrijven: *Requiescat in pace*, en slechts
zeer weinigen hebben geloof genoeg voor
het nobeler opschrift: *Resurgam*. En wat de
predikanten onzer dagen betreft, als Calvin
of het Calvinisme nog door hen genoemd
wordt, is het met „ingehouden adem en
fluiserende nederigheid,” niet uit eerbied
voor den grooten Meester, maar uit het ge-
voel, dat men zich verontschuldigen moet
tegenover de gemeente, voor wie men zijn
naam noemt, zonder een uitbarsting van rho-
torische beschuldigingen. Er heerscht een
besliste opinie, dat een verdediging van Cal-
vin gelijk staat met het zijn van *advocatus
diaboli*. Men moet met een lantaarntje zoeken
om den predikant te vinden, die nog
bereid is zichzelf een standvastigen en
beslist onderwetschen Calvinist te noemen.

Ik gevoel mij verplicht te erkennen, dat
zelfs mijn eigen pogingen in deze richting
geen onbepaald succes gehad hebben. Nog
niet zoo lang geleden, ging eene familie,
die onlangs in mijn kerk gekomen was,
plotseling heen, omdat ik een doorwrochte
preek gehouden had om Calvin en zijn leer
te verdedigen. Een hunner zeide, dat hij niet
in eenige kerk ter wereld zou willen neder-
zitten waar Calvin werd *aangevaand*! Ik
vermeld dit feit, ten deele ter aanmoediging
van mijne broederen in het ambt, en ten deele
om aan te toonen hoe diep geworteld in
onze dagen de overtuiging is, dat iedere
zinspeling op Calvin, hoe vleeiend ook, een
indirecte, sluwe aanval op hem is. Zelfs zijn
weinig openlijke bewonderaars schijnen niet
anders te kunnen gelooven, dan dat er nooit
iets ten zijnen gunste zal kunnen gezegd

worden, eenvoudig omdat er niets gunstigs
te zeggen valt.

Ik heb zooveen gezegd, dat als Calvin
nog leefde, hij niet zeer gesteld zou zijn op
de erkenning zijner verdiensten door Mark
Pattison of John Morley. Maar om de waar-
heid te zeggen geloof ik, dat hij er de aan-
dacht op zou vestigen, dat er ontdekkingen
door de nieuwere wetenschap zijn gedaan,
die er toe leiden kunnen om zijn al te ras
afgekeurde theologie weder in eere te bren-
gen. Ook geloof ik, dat hij als vanzelf en
met reden zou voorspellen, dat de *verstolde
beweging in de theologie zich zonder
twijfel richten zal naar de stellingen, die hij
heeft geformuleerd en gehandhaafd*. Om nu
niets anders te noemen, draagt de weten-
schappelijke beschouwing der erfelijkheid er
zeer toe bij om Calvin's leerstuk der er-
fonde te rechtvaardigen; geeft de weten-
schappelijke evolutieeler nieuw voedsel en
nieuwe kracht aan de leer der voorbeschik-
king en neigt de wetenschappelijke beschou-
wing van natuurlijke keuze en het overle-
ven van den sterkste er zeer toe bij het
leerstuk der uitverkiezing te bevestigen.
Wel is waar zijn dit slechts theorieën, die
zelve aan voortdurende wijziging onderwor-
pen zijn, maar op 't oogenblik zijn zij mees-
ter van het terrein, en de theologie, die het
meest overeenstemt met hunne conclusien,
is de theologie van Calvin. Ieder jaar wordt
mijn eigen overtuiging vaster, dat de theo-
logie, die wij noodig hebben, niet is het
Arminianisme — dat wel wat al te week en
te vormloos is voor een wetenschappelijke
eeww — maar een wederoprichting van het
Calvinisme.

Er behoort moed toe, niet dit te zeggen,
maar dit te denken, met die vreeselijke, een-
en-twintigste, twee-en-twintigste en drie-en-
twintigste hoofdstukken van het derde boek
der Institutie. Het is mij onmogelijk, die te
lezen zonder het gevoel, dat als men voor
de keuze stond deze opvatting van het Chris-
telijk geloof te deelen of niets te gelooven,
het eenvoudig plicht zou zijn niets te ge-
looven. Ook kunt ge de verklaringen en
conclusien van deze hoofdstukken niet lezen
buiten verband met de rest van het boek.
Zij liggen diep verborgen in het weefsel
der gedachte. Voor mij zelf ben ik ten volle
overtuigd, dat de Nemesis van het Calvi-
nisme ligt in de waarheid van het „*littera
scripta manet*”. Calvin schreef zijn Insti-
tutie toen hij nauwelijks den mannelijken
leeftijd bereikt had. Het is misschien het
meest buitengewone en monumentale werk
in de wereld, dat een jonge man van een
en twintig jaar heeft voortgebracht. Zeker,
wij zijn zeer wij op een-en-twintigjarigen
leeftijd en weten dan heel wat meer, dan
als wij driemaal zoo oud zijn. Maar het
is het ongeluk van Calvin geweest, dat hij
sinds altijd beoordeeld is naar het werk
van zijn baardeloze jeugd. Weinigen lezen
zijn commentaren, nog minder lezen zijn
brieven — zijn edelste zelfopenbaring —
maar honderden lezen de hoofdstukken, die
ik noemde, en besluiten niet meer te lezen.
Men kan aanvoeren, dat hij zijne Institutie
nooit veranderd heeft. Dit is zoo, en ik
veronderstel, dat hij er nooit toe gekomen
is, feitelijk deze hoofdstukken prijs te geven.
Alleen het gebeurt dikwijls, dat gedachten,
die een denker eenmaal bijzonder in eere
heeft gehouden en die voortaan stonden bij
zijn redeneeringen, onmerkbaar op den ach-
tergrond werden gedrongen. Hij mag ze in
werkelijkheid of in schijn nog koesteren,
maar hij bouwt er niet meer op en zij heb-
ben voor hem niet meer de belangrijkheid
en de kracht, die zij eenmaal bezaten. Ik
geloof, dat Spurgeon op later leeftijd eens
gezegd heeft, dat hij nog al zijn vroegere
preken weer zou kunnen houden. Misschien
kon hij het, maar hij deed het niet. Zij
kunnen voor hem waar gebleven zijn, maar
op later leeftijd zag hij de dingen anders
in, en gebruikte een geheel andere methode
van onderwijs om hetzelfde effect te berei-
ken. Zoo veronderstel ik, dat het ook Cal-
vin gegaan is, en ik herhaal: het is zijn
ongeluk altijd uitsluitend beoordeeld te wor-
den, door die opvatting van de leer der
zaligheid, die hij deelde met al de vurige
overdraagzaamheid van zijn een en twintig
jaren.

Nu schijnt het mij toe, dat er twee majes-
tueuze gedachten zijn, waaruit het Calvi-
nisme grootendeels zijn levenskracht put,
en waaraan het grootendeels zijn besten
invloed te danken heeft, en die wij zeer
noodig weer in eere moeten brengen tegen-
over het kwaad dat gedaan is door de
weeke half-waarheden, die in deze Armi-
niansche eeuw maar al te populair zijn.
De eerste is de gedachte der lotsbeschik-
king. De eenige leer der lotsbeschikking,
gangbaar in onze dagen, is dat de mensch
zijn eigen lot beschikt.

De Calvinistische leer is, dat God des
menschen lot beschikt, en dat al wat de
mensch vermag, niets kan afdoen aan het
feit, dat hij voorbestemd is den beelde des
Zoons gelijkvormig te worden. Wij hebben
in onze dagen geen slauw besef van het
heerlijke gevoel van macht, dat de Calvi-
nistie hadden, voortspuitende uit het ma-
jestueuze geloof, dat zij door God voorbe-
stemd waren, een groot werk te doen en
een groote rol te spelen. Het was iets on-
eindig verhevens zich er van bewust te zijn,
dat Gods hand uw toekomst vormde. Ge
waart niet bezig zelf aan uw lot te knutselen,
maar van alle eeuwigheid waart ge
voorbestemd tot één leven en één dienst.
Denk aan Milton's woorden in „Het her-
wonnen Paradijs,” dat „Zelfs als kind geen
kinderspel en bij behaagen,” dat zijn gan-
sche ziel er naar uitging:

„Met ernst te leeren en te weten, en dan te
doen
Wat goed kon zijn voor anderen. Ik dacht
mijzelf geboren voor dit doel,
Geboren tot verkondiging der waarheid
En der gerechtigheid.”

„Met ernst te leeren en te weten, en dan te
doen
Wat goed kon zijn voor anderen. Ik dacht
mijzelf geboren voor dit doel,
Geboren tot verkondiging der waarheid
En der gerechtigheid.”

1) Dit is een vergissing. Calvin's Institutie ver-
scheen in 1536, toen hij 27 jaar oud was. R.D.

Het behoefte geen nader betoog, om in
te zien, dat dit besef der voorbeschikking
de oorzaak was van die eerbiedwaardigheid —
ja, en voor die onwankelbare heilichheid
aan waarheid en plicht, die de Puriteinen
zoo onoverwinnelijk maakte.

De tweede gedachte, die wij weer in
eere moeten brengen, is de Calvinistische
opvatting van den wil van God als den
grond van alle hoop, en het beginsel van
alle ontwikkeling. Ik ga zoover van te be-
weren, dat het *Arminianisme van onzen tijd
er van lieverleide toe gekomen is, den wil van
God voor te stellen als niet meer dan den
wensch van God*. God *wenscht*, dat de men-
schen er toe zullen komen, om goed te zijn,
en zijne verlossing aan te nemen, maar dit
beteekent niet dat Hij het nu ook *wil*. De
Calvinist had een allesbeheerschend besef
van de levende en werkende kracht van
Gods *wil*. De prediking onzer dagen laat
alles afhangen van 's menschen gebrekkige
en falende pogingen om God te vinden. De
hoop der wereld ligt niet in ons, noch in
onzen wil, maar in Gods onwankelbaar en
onveranderlijk besluit om ons te vinden. De
prediking onzer dagen is, dat wij een zekere
waarheid en een zeker geloof moeten vin-
den en vasthouden; maar het zal er treurig
met ons uitzien bij iederen moeilijken plicht,
als de waarheid ons niet vasthoudt. De predi-
king onzer dagen is, dat wij God vooral
moeten blijven vasthouden; maar de Calvi-
nist geloofde, dat God den mensch vasthoudt.
Wij hebben geen behoefte aan een God die
in de hand des menschen ligt, maar wel
aan den mensch, die in Gods hand ligt.
Wij zijn overwinnaars, indien wij overwon-
nen zijn, meesters, indien wij overmeesterd
zijn, en niet eer. Als dit niet zoo ware, zou
de band tusschen den geloovigen en zijn God
verbroken zijn, zoodra de zonde den geest
benevelt en het geloof verzwakt. De hand,
waarmede wij God vasthouden kan zeer
licht verslappen, maar onze hoop der zalig-
heid is, dat God ons in zijn handpalm
vasthoudt. En zonder twijfel is het de
Christelijke levensbeschouwing, dat de heer-
schende factor in haar arbeid is de wil van
God, dat alle geesten en harten overwon-
nen worden door zijn krachtadigen invloed
en dat alle zielen onderworpen zijn aan de
voortdurende werkzaamheid en onafgebro-
ken drang van deze levenskracht. Ik heb
vele preeken gehoord over Jakobs wor-
steling met den Engel, maar de Bijbel
zegt, dat de Engel kwam en met Jakob
worstelde. Dat is de ware levensbe-
schouwing. God worstelt met ons geslacht.
Dit is geen bloote wensch of begeerte, maar
het is een *wil*, een onwederstandelijke God-
delijke drijfkracht. Breng den wil van God
terug tot een abstracten wensch en gij hebt
het Deïsme, en om ons van het Deïsme te
redden hebben wij behoefte aan een weder-
oprichting van het Calvinisme; niet een
loochening van de vrijheid van onzen wil,
maar een bevestiging van de vrijheid en
werkzaamheid en realiteit van Gods wil, die
in ons werkt beide het willen en het werken
naar zijn welbehagen, opdat zijn plan met
ons volkomen gelukken moge.

Dit is de vluchtige schets van een onder-
werp, dat vroeger of later een ernstige en
systematische behandeling door de theolo-
gen onzer dagen eischen zal. Dat er enkele
punten in de oude Calvinistische belijdenis
zijn, die wij niet meer kunnen houden,
wensch ik niet te betwisten. Maar er is ge-
schied, wat altijd gebeurt in tijden van
reactie: gedachten zijn onder het stof der
vergetelheid bedolven, die wij verplicht zijn
weder op den voorgrond te plaatsen. En ik
waag de voorspelling, dat dan wederom de
kracht en de invloed ons deel zullen zijn,
waarop wij als geesteskinderen en erfgena-
men der oude Puriteinen recht hebben.

C. SILVESTER HORNE.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAAGERS, van J. J.
K. te Driebergen 2.50; door Ds. B. van
Schelven te Amsterdam, uit het busje van Me.
v. d. L. f. 5; van Me. J. A. Weuring te
Nijkerk, namens de Zuster vereeniging f. 3.50;
van den heer T. Spaan te Kralingen f. 2.50;
van J. C. B. te Brummen f. 1.

Bij ondergeteekende is ingekomen van Ds.
Bajema te Randwijk, uit de Catechis-bus f. 2.50.
Hartelijk dank, maar dringend verzoek om
om krachten steun.

D. HULLEMAN,
Kootwijk, Penningmeester.

Uit de Pergr.

Reeds meer namen we uit de „Noodige herin-
neringen”, die Ds. Klaarhamer in de *Utrecht-
sche Kerkbode* geeft, te hier plaatse een en ander
over. Ook thans laten we volgen wat het jongste
nummer ons bracht:

Wij hebben nagegaan, dat de Hervormde Kerk
inrake de reïne predikatie des Woords zich niet
onderwerps aan 't juk van Christus, maar daarin
haar ordinantie, stelt *beven Gods Woord*, en dus
op dit punt niet het merkteken der ware maar
der valsche kerk draagt.

Het tweede merkteken is volgens onze Belijdenis:
„*zoo de kerk gebruikte de reïne bediening der
sacramenten, gelijk ze Christus ingesteld heeft.*”
De kerk, dat is: niet deze of die of enkelen in
de kerk, maar *heel de gemeenschap* moet die Sacra-
menten zoo gebruiken.

De Sacramenten *zoo* te gebruiken, wil ook zeg-
gen, dat de *gemeenschap* er voor waakt, dat de
Sacramenten in haar midden reïne bediening wor-
den d.i. *zuiver*, onveranderd naar de regeling die
Christus voor deze gemadde middelen heeft gegeven.
Ee mag hij de hiervoor gegeven regeling Christi
dus *niet* afgeleiden en of mag evenmin iets afgeleiden.
Deze regeling is nu niet een voorschift, waar-
aan de Gemeente *knodelijk* gebonden is; neen,
want sinds Christi Gemeente, blijkens Gal 3:1-7
niet meer een *onmondig* kind, maar een *rijpe* zoon is,
heeft alle *knodelijk* gedaante en gebondenheid uit.
Dit wil niet zeggen, dat dit mondige kind nu
niet meer naar den uitgedrochten wil des Vaders,
waars die door zonen hoogen Profet en leerant
ons kenbaar gemaakt en onderwezen wordt, zou